

Список використаних джерел

1. Про mediaцію: Закон України від 16 листопада 2021 року № 1875-IX. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.
2. Ф. Курвуазье, Ж. Миримановф. Медиация в вопросах и ответах. Statkine. Женева, 2014. 28 с. 2.
3. С. В. Албул. До питання нормативно-правового регулювання та напрямів використання поліцейської mediaції в Україні. / Поліцейська mediaція як інструмент захисту прав та інтересів громадян: матеріали Міжнар. наук.конф., м. Одеса, 4 червня 2021 р. Одеса: ОДУВС, 2021. 104 с.
4. Комплексний аналіз поточного контексту, бар'єрів та можливостей для розвитку mediaції з рекомендаціями щодо розвитку та впровадження mediaції в Україні. URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/New-Justice_Comprehensive_Analyses_on_Mediation_for_Ukraine_Ales_Zalar_UKR.pdf.
5. Politsiya Donechchyny vprovadzhuye tryrivnevu model' profilaktyky pidlitkovoyi zlochynnosti [The police of Donetsk region are introducing a three-tier model of adolescent crime prevention]. URL: <http://police.dn.ua/news/view/politsiya-donechchini-vprovadzhue-tririvnevu-model-profilaktikipidlitkovoi-zlochinnosti>.
6. Мировой опыт медиации. URL: <https://promediator.by/history/mirovoi-opit-mediacii.html>.

Шевчук Оксана Юрійвна,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ

Враховуючи необхідність удосконалення форм та методів оперативно-розшукової діяльності для ефективної протидії злочинності, зростає актуальність оптимізації організаційних та правових основ оперативно-розшукових заходів, як основного інструментарію оперативних підрозділів. Зазначене вимагає опрацювання методики їх проведення, що потребує окремого нормативного закріплення. Адже саме наявність правових підстав є необхідною умовою для розробки основ організації функціонування даного інституту оперативно-розшукової діяльності.

Зокрема, структура і зміст деяких положень статті 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» не відповідають завданням та специфіці оперативно-розшукової діяльності, об'єкту цієї діяльності, що відрізняє оперативно-розшукову діяльність від

аналогічного виду негласних слідчих (розшукових) дій і згубно впливає на діяльність підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність [1]. Отже, переважна більшість оперативно-розшукових заходів визначених частиною першою статті 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» прирівнюється до негласних слідчих (розшукових) дій, визначених статтями 260–264, 267–271 КПК України, дозвіл на проведення яких надається судом на підставі клопотання слідчого або прокурора [2]. Вказане обмежує оперативний підрозділ у праві самостійно звертатися з клопотанням до слідчого судді щодо проведення оперативно-розшукових заходів у рамках оперативно-розшукової справи, а також відмови суду надавати зазначений дозвіл. Це обґрунтовується тим, що законодавство України не містить чіткого розмежування між оперативно-розшуковими заходами та негласними слідчими (розшуковими) діями.

Суперечливим є не тільки зазначене, а той факт, що передусім Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» у чинній редакції не визначено поняття та види оперативно-розшукових заходів, порядок організації та документування кожного з них, як це має місце, наприклад, у законодавстві про ОРД окремих країн СНД та Балтії [3]. Натомість закон визначає порядок їх проведення, відносячи до них негласні слідчі (розшукові) дії, передбачені в КПК України. При цьому, порядок проведення переважної більшості оперативно-розшукових заходів здійснюються у відповідності з вимогами Кримінального процесуального кодексу України (частина перша статті 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» пунктів 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 17), тобто за участі працівників слідчого підрозділу, а за його відсутності – на підставі відповідного доручення слідчого [1].

Вказане суперечить вимогам частини 2 статті 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», оскільки орган досудового розслідування може отримати зібрані матеріали, які містять ознаки злочину виявлені оперативним підрозділом, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння осіб і груп для початку кримінального провадження та подальшого здійснення досудового розслідування.

Відсилочні норми, що встановлюють порядок організації окремих оперативно-розшукових заходів у інтересах досудового розслідування, з метою протидії розвідувально-підбивним посяганням спеціальних служб іноземних держав проти України, вносять плутанину і перешкоджають адекватному розумінню положень закону. Наведені питання потребують глибокого наукового аналізу на предмет вироблення чіткої теоретичної моделі ОРД та досудового розслідування, їх співвідношення та розмежування, а також практичних рекомендацій з метою підвищення ефективності державних органів у сфері кримінального переслідування. Сучасна проблематика ведення оперативно-розшукової діяльності

уповноважених законом органів потребує глибоких наукових досліджень, результати яких можуть і повинні бути врахованими у законотворчій роботі, з метою якісного поліпшення стану її нормативно-правового регулювання [4, с. 61].

Підсумовуючи викладене, слід зазначити про необхідність чіткого розмежування оперативно-розшукових заходів з негласними слідчими (розшуковими) діями, передбаченими в пунктах 7–12 статті 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [5, с. 118].

Крім того, доцільно в Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність» визначити поняття, види та суб'єкти оперативно-розшукових заходів, а також порядок, умови і строки їх проведення за ініціативою оперативного підрозділу, а не відсилання на порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій, які здійснюються виключно в кримінальному провадженні. Формулювання поняття оперативно-розшукового заходу має важливе значення для розробки правових інститутів та окремих норм законодавчих і відомчих нормативних актів, що регулюють оперативно-розшукову діяльність, тобто є одним із фундаментальних категорій як з теоретико-правової точки зору, так і практики провадження оперативно-розшукової діяльності, що у подальшому може визначити окремий напрямок ґрунтовних наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII// URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>. Ст. 8.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / За загальною редакцією професорів В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. К.: Юстініан, 2012. 1224 с.
3. Горяинов К. К., Кваша Ю.Ф., Сурков К. В. Федеральный закон «Об оперативно-розыскной деятельности»: Комментарий. М.: Новый Юрист, 1997. С. 196.
4. Шилін М. О. Оперативно-розшукова діяльність та негласні слідчі дії: проблеми правового регулювання у світлі нового Кримінального процесуального кодексу України. Вісник Національної академії прокуратури України. Київ, 2013. № 1. С. 59–64.
5. Шай Р. Негласні слідчі (розшукові) дії та оперативно-розшукові заходи: їх спільні та відмінні риси і проблеми нормативного регулювання. Європейські перспективи. Київ, 2021. № 4. С. 114–119.